

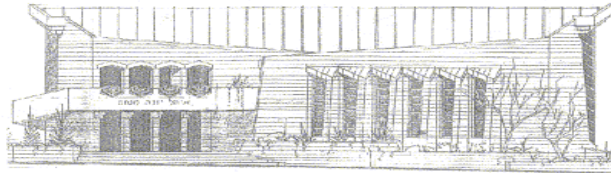
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה מאת הרב דוד אברהם ספקטור לשבת נשא תש"ע בנושא:

שמשון מצרעה

שבת שלום. ההפטרה של היום מספרת על השכנים שלנו מְקִיבוֹץ צרעה: מנוח ואשתו והבן שמשון, שהוא נזיר וגם גיבור ישראל. וזה הקשר לפרשה, שמדברת על הלכות נזיר. מול בית שמש יש תל צרעה המקראית מתקופת מנוח ושממשון ויש שם שני קברים שיש אומרים שאלה קברי שמשון ומנוח, כפי שכתוב בספר שופטים (טז, לא): וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֲשֶׁתָּאֵל בְּקֶבֶר מְנוּחַ אָבִיו. רבים עולים לשם לתפילה. פגשתי שם הרבה חסידי ברסלב שמחפשים כמו שמשון מקום להתבודדות. ובכלל זה טיול רגלי נעים, מתאים למשפחות שמתחיל בקבר דן לאורך שלושה קילומטרים ומשם רואים את כל בית-שמש על כף היד. בזהו מקומות מתקופת התנ"ך אנו נעזרים גם בשמות של כפרים ערבים. אכן הקיבוץ צרעה בחלקו בנוי על שרידי הכפר הערבי "סרעא" (Sar'ah), צרעה בעברית. וכן העיר בית-שמש נמצא סמוך לכפר הערבי שמש (עם פתח) שהיה כאן. לא רחוק מצרעה לכיוון צומת שמשון שנקרא ע"ש שמשון מצרעה נמצא לפי מסורת ערביי האיזור "מזבח מנוח", והוא בנוי כצור ועליו משטח כמזבח "וַיִּקְח מְנוּחַ אֶת-גְּדֵי הָעִזִּים, וְאֶת-הַמִּנְחָה, וַיַּעַל עַל-הַצּוּר, לַה'; וּמִפְּלֹא לַעֲשׂוֹת, וּמְנוּחַ וְאֲשֶׁתוֹ רָאִים" (י"ג, י"ט). אגב השם שמשון הוא בעברית שמש קטן. ה' והנו"ן בסוף המילה שמשון מבטאים הקטנה של דבר גדול, כמו פטיושון, פטיש קטן, ילדון, ילד קטן. שמשון שהיה גר בצרעה, אולי נקרא גם על שם העיר הסמוכה, בית-שמש, שמש קטן, שמשון. וכבר בזמן חלוקת הארץ צרעה היתה סמוכה לעיר בית-שמש ולאשתאול, כמו היום, כפי שכתוב בספר יהושע (ט, מ-מא): לְמִטָּה בְּנֵי דָן לְמִשְׁפַּחְתָּם יָצָא הַגּוֹרָל הַשְּׂבִיעִי: וַיְהִי גִבּוֹל נַחֲלָתָם צָרְעָה וְאֲשֶׁתָּאֵל וְעִיר שָׁמֶשׁ.

גם מדברי ר' יוחנן במסכת סוטה (י). משמע שמשון נקרא על שם השמש: "שמשון על שמו של הקב"ה נקרא, שנאמר: (תהלים פד) 'כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹהִים.'". ועל זה שואלת הגמרא: "אלא מעתה, לא ימחה! (כשאר שמות של הקב"ה? והגמרא משיבה:) אלא מעין שמו של הקב"ה, מה הקב"ה מגין על כל העולם כולו, אף שמשון מגין בדורו על ישראל." אמנם מי שקורא את סיפורי שמשון, ובפרט על קשריו עם בנות הפלשתים, הדברים נראים בלשון המעטה תמוהים ומשונים ולא מתאימים לכאורה לנזיר אלוקים. וכך שאל המלבי"ם: "למה סבב ה' שמשון נזיר אלוקים יקח אשה מבנות פלשתים וכי לא היה אפשר שימצא עילה אחרת שיתגרה שמשון בפלשתים מבלי שיתחיל קדושתו." ומשיב המלבי"ם בפסוק שמפרש את כל מעשיו המשונים, כאשר שמשון והוריו הלכו תמנתה לראות את האשה הפלשתית שמשון כביכול רוצה להתחתן איתה (שופטים יד, ד): וַאֲבִיו וְאִמּוֹ לֹא יָדְעוּ כִּי מַה' הָיָא כִּי תֵאָנְהָ הוּא מִבְּקֵשׁ מִפְּלִשְׁתִּים וּבָעֵת הָיָא פְּלִשְׁתִּים מְשֻׁלָּים בְּיִשְׂרָאֵל. ומסביר המלבי"ם: "כי תואנה הוא מבקש - שינקם אחר-כך בפלשתים, ומה שלא סבב ה' בסבה אחרת, לזה משיב כי 'פלשתים מושלים בישראל', ואם היה מתגרה עמהם, אז היו שופכים חמתם על ישראל, ולכן סבב שיחשבו שהשנאה על שמשון היא בעבור אשתו, לא בעבור שחרה לו על ממשלתם על ישראל אחיו." זאת אומרת כל הרומנטיקה של שמשון עם דלילה ושאר בנות הפלשתים היה כמו שאומרים היום סיפור-כסוי כדי שיכול להציל את עם ישראל מעול הפלשתים, בלי שיאשימו את עם ישראל ויעשו להם עוד יותר צרות, אלא רק יאשימו את שמשון. וכך הסביר גם האברבנל: "באופן שלא ימצאו הפלשתים תואנה על ישראל לזה, אבל יהיה מיוחס הענין לשמשון לבדו, ופלשתים ימנעו מלהלחם בישראל מיראת שמשון כי היו הפלשתים מושלים בישראל."

אכן שמשון שילם מחיר אישי כבד על מסירות נפשו להציל את עם ישראל משך 20 שנה מעול הקשה של הפלשתים. ולפי הרמב"ם שמשון היה בזה כנביא שמוסר את נפשו על הצלת עם ישראל וכך הוא כותב במורה נבוכים (ב, מה): "תחילת מעלות הנבואה, שילווה את האדם עזר אלוקי... לעשות טובה גדולה בעלת ערך, כגון הצלת קבוצת חסידים מידי קבוצת רשעים (הכוונה אנשים טובים, לאו דווקא חסידים עם שטריימל שבזמן הרמב"ם עוד לא היו) או השפעת טובה על אנשים רבים... וימצא מצד עצמו לכך התעוררות ודחיפה לפעולה - וזה נקרא רוח ה'. והאדם אשר ילווהו מצב זה אומרים עליו (כמו על שמשון) שצלחה עליו רוח ה' (שופטים יד, ו). וכל זה קרה כאן ליד בית-שמש: (כה) וַתִּחַל רֹחַ ה' לְפַעֲמוֹ בְּמִנְחָה דָן בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֲשֶׁתָּאֵל. ופירש הרלב"ג את מילת לפעמו - כפעמו: "רוצה לומר שכבר החלה רוח גבורה שהיתה בו מאת השם יתברך לפעמו. וזה שפעם היה חושב להלחם עם הפלשתים ופעם חושב להמנע מזה. כפעמו זה שמכה אילך ואילך." כמה שונה שמשון מהציור שיש לנו על הנזיר שמתבודד מהחברה ונמנע מיין ושאר תענוגות העולם. אכן גם שמשון מצד אחד נהג בניירות, אבל מצד שני השתמש בכל כוחותיו ותחבולותיו כדי להציל את עם ישראל מהפלשתים משך קרוב לשנות דור. וכן בדורנו אנו זוכים לראות רבים מבנינו וגם מאלה שנמצאים היום בצרעה שנותנים את כל היקר להם לטובת עם ישראל. נזכה ללמוד מהם ומהשכן שמשון מצרעה שתהיה לנו כלשון הרמב"ם תמיד "השפעת טובה על אנשים רבים".